

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکز
دانشکده هنر و معماری ، گروه مرمت

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : مرمت بناها و بافتهای تاریخی

عنوان : باززنده سازی خانه های بومی - روستایی
جلگه ی شرق گیلان

استاد راهنما :

پرفسور محمد منصور فلامکی

استاد مشاور :

دکتر اسماعیل طلایی

پژوهشگر :

مجتبی خان جان زاده

پاییز 1390

بسم ا... الرحمن الرحيم

این عمل ناقص را تقدیم می کنم به گيله
زنان و گيله مردانی که هزاران سال در این
سرزمین بی ادعا زیستند ؛ ساختند و آنچه
داشتند برایمان به یادگار گذاشتند.

با تشکر از استاد گرانقدر جناب پروفیسور
فلامکی
که وجودشان برکتی ست تا این نامه را چند
سطری بنویسیم...

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات طرح

مسئله	بیان	1	–	1			
.....							
.....							
2.....							
تحقیق	پیشینه	2	–	1			
.....							
.....							
4.....							
تحقیق	اهداف	3	–	1			
.....							
.....							
5.....							
تحقیق	روش	4	–	1			
.....							
.....							
6.....							
پژوهشی	سئوالات	و	ها	فرضیه	5	–	1
.....							
.....							
8.....							

پژوهش	نمونه	و	جامعه	6	-	1
.....						
.....						
10.....						
فصل دوم :گستره های سرزمینی بنا						
زمین	گستره			1	-	2
.....ساختی.....						
.....						
14.....						
جغرافیایی		-	اقلیمی	گستره	2	-
.....						
.....						
20.....						
شناسی	باستان	و	نگاری	تاریخ	گستره	3
.....						
.....						
38						
معماری	مرمت	و	شناسی	بوم	گستره	4
.....						
.....						
45.						
شناسی	زیست			گستره	5	-
.....						
.....						
55.....						
اجتماعی		-	تولیدی	و	اقتصادی	گستره
.....						
.....						
57.....						
گذاری	حریم	و	حقوق	گستره	7	-
.....						
.....						
63.....						

شهرشناسی	گستره	8	-	2
.....				
.....				
69.....				
فرهنگی	شناسی	مردم	گستره	9 - 2
.....				
.....				
88.....				
شهری	های	شالوده	میان	گستره
10_ 2				
.....				
.....				
104.....				
فصل سوم : بازشناسی و مرمت معماری				
مقدمه	در			سخنی
.....				
.....				
122.....				
کالبدی	بازشناسی	-	1	- 3
.....				
.....				
123.....				
کالبد	مرمت	-	2	- 3
.....				
.....				
135.....				
بازشناسی	-	3	-	3
.....				
.....				
152.....				
آمیختگی	ی	شاخه	در	مرمت
طرح				
4 - 3				
.....				
.....				
182.....				

3 - 5 - بازشناسی ساختاری.....

195.....

3 - 6 - مرمت ساختار.....

239.....

3 - 7 - بازشناسی از منظر شاخه آمیختگی محیطی.....

250.....

3 - 8 - شناسی آسیب محیطی.....

257.....

3 - 9 - باززنده سازی محیطی.....

260.....

فصل چهارم : نتیجه گیری (طرح مرمت)

سخنی در مقدمه.....

281.....

1 آلترناتیو.....

282.....

2 آلترناتیو.....

295.....

فهرست

منابع

.....
 .....
 296.....
 انگلیسی ..... چکیده
 .....
 .....
 298.....

فهرست تصاویر

تصویر 1 - 1 خانه ای در جلگه ی شرقی گیلان
 .....
 9.....
 تصویر 1 - 2 خانه ای در جلگه ی غربی
 ..... گیلان
 9.....
 تصویر 1 - 3 خانه ای در جلگه ی مرکزی گیلان
 .....
 9.....

تصویر 1 - 4 دو خانه متعلق به جلگه ی شرقی

گیلان.....

10.....

تصویر 1 - 5 - نمونه مطالعاتی شماره 1

.....

11.....

تصویر 1 - 6 - نمونه مطالعاتی شماره

.....2

11.....

تصویر 1 - 7 - نمونه مطالعاتی شماره

.....3

12.....

تصویر 1 - 8 - نمونه مطالعاتی شماره

.....4

12.....

تصویر 2 - 1 - جلگه ی

گیلان.....

.....

14.....

تصویر 2 - 2 - تشکیل جلگه ی

ساحلی.....

15.....

تصویر 2 - 3 - دلتای سپیدرود و وسعت آن بدلیل تغییر

مسیرهای

سپیدرود.....17

تصویر 2 - 4 - تصاویر ماهواره ای از گیلان در مقیاس
های

.....گوناگون.....
18..

تصویر 2 - 5 - گسلهای مهم

.....منطقه.....
.....
19..

تصویر 2 - 6 - وضعیت سایه ها در یک عصر از اواخر
شهریور

.....ماه.....
21..

تصویر 2 - 7 - وضعیت تابش در زمستان و تابستان ؛
درون کوچ های

فصلی.....22.....

تصویر 2 - 8 - جهت وزش باد در روز و شب از دریا به
خشکی و بالعکس.....24.....

تصویر 2 - 9 - جهت گیری ساختمان ها نسبت به

.....باد.....
26.....

تصویر 2 - 10 - جهت گیری ساختمان ها نسبت به

.....باد.....
27.....

تصویر 2 - 11 - ایجاد کوران در فضاها

.....
28.....

تصویر 2 - 12 - راهکارهای معماری برای مقابله با عوامل جوی

.....
29

تصویر 2 - 13 - طراحی فضای نیمه باز تلارد ر راستای تنظیم شرایط محیطی زندگی.....32

تصویر 2 - 14 - فرم و تناسبات بام عاملی برای تنظیم شرایط

محیطی.....
32

تصویر 2 - 15 - پراکندگی باران در

استان.....
34

تصویر 2 - 16 - مسیرهای جمع آوری آبهای

سطحی.....
49

تصویر 2 - 17 - نمودار گردش آب در مصرف

.....
50

تصویر 2 - 18 - مقطع چربی گیر و سپتیک

تانک.....
51

تصویر 2 - 19 - شبکه دفع

فاضلاب.....
.....

52.

تصویر 2 - 20 - کاربرد دود جهت گرمایش

.....

53.....

تصویر 2 - 21 - کاربرد انرژی خورشیدی

.....

54.....

تصویر 2 - 22 - تصاویری از تأثیرات عوامل زیست

محیطی.....

56.....

تصویر 2 - 23 -

محوطه.....

.....

70.....

تصویر 2 - 24 -

همسایگی.....

.....

70.....

تصویر 2 - 25 -

محل.....

.....

71.....

تصویر 2 - 26 - پراکندگی دهات با بافتی گسسته و

انشعابات رودها

72.....

تصویر 2 - 27 - میدان و بازارچه ی محله ای در دلتای
سپیدرود.....

73.....

تصویر 2 - 28 - طراحی مرکز
محله.....

74

تصویر 2 - 29 - پروفیل طولی از محوطه ، محله و
همجواری ها

75

تصویر 2 - 30 - طرحی اجمالی از یک تلمبار
.....

77.....

تصویر 2 - 31 - طراحی از یک
کندوج.....

78.....

تصویر 2 - 32 - خزانه خوابیده
.....

79..

تصویر 2 - 33 - کندوج
.....

81.....

تصویر 2 – 34 – خزانہ برنج

.....
.....

82.....

تصویر 2 – 35 – خزانہ برنج

.....
.....

82.....

تصویر 2 – 36 – خزانہ برنج

.....
.....

83.....

تصویر 2 – 37 – خزانہ برنج

.....
.....

84.....

تصویر 2 – 38 – خزانہ برنج

.....
.....

85.....

تصویر 2 – 39 – خزانہ برنج

.....
.....

86.....

تصویر 2 – 40 – خزانہ برنج

.....

.....
87.....

تصویر 2 - 41 - آویزان کردن خوشه های برنج برای خشک شدن.....

91..

تصویر 2 - 42 - ظرف مخصوص خشک کردن برنج.....

91.....

تصویر 2 - 43 - تلمبار دارای چند کاربرد.....

103.....

تصویر 2 - 44 - توزیع انواع خزانة برنج در گیلان.....

103.....

تصویر 2 - 45 - شهر در مقیاس سرزمین.....

84.....

تصویر 2 - 46 - تصویری برگرفته از ماهواره.....

85.....

تصویر 2 - 47 - مرکز محله.....

.....
86.....

تصویر 2 - 48 - طراحی مرکز محله

.....

87.....

تصویر 3 - 1 - انگیزه ها و آمیزش های محیطی

.....

124.....

تصویر 3 - 2 - پیوندها و نگرش های

فراگذرنده.....

124.....

تصویر 3 - 3 - ساختار میکروسکوپی چوب

.....

126.....

تصویر 3 - 4 - ساختار

چوبی.....

.....

127.....

تصویر 3 - 5 - مواد گیاهی نرم

.....

.....

132

تصویر 3 - 6 - چوب زندگی شده

.....

144.....

تصویر 3 - 7 - چوب

.....

.....
145.....

تصویر 3 - 8 - چوب

.....
146.....

تصویر 3 - 9 - دور نمایی از-محوطه خانه خوش نشین در
جلگه.....

154..

تصویر 3 - 10 - انواعی از محوطه در سرزمین
گیلان.....

159_155.....

تصویر 3 - 11 - تلمبار

.....
161.....

تصویر 3 - 12 - مرغ لانه

.....
162.....

تصویر 3 - 13 - تار

.....
164.....

تصویر 3 - 14 - تار

.....	165.....	
تصویر 3 - 15 - تلار		
.....		
.....	166.....	
تصویر 3 - 15 - مکانهایی که اهالی ترجیحا فصل گرما را		
در آنجا می گذرانند.....	167.....	
تصویر 3 - 16 - فضاهای نگهداری صندوق برنج و سایر		
مایحتاج.....	170...	
تصویر 3 - 17 - ایوان (فضای نال و ستون)		
.....	171.....	
تصویر 3 - 18 - توزیع اتاق ها و برخی کاربری ها و		
روزمرگی		
ها.....	174_172.....	
تصویر 3 - 19 - نمونه ای از جانمایی در یک خانه		
مسکونی.....	175.....	
تصویر 3 - 20 - تأسیسات برنج خشک کنی		
.....	178.....	
تصویر 3 - 21 - جای اهل منزل و مهمانان در اتاق		
.....	181.....	

تصویر 3 – 22 – فضای زیر

بام.....

.....

188.....

تصویر 3 – 23 – نظام پی ساختی

شکیل.....

195.....

تصویر 3 – 24 – پی

شکیل.....

.....

196.....

تصویر 3 – 25 – بخشهای مختلف شکیل

.....

196.....

تصویر 3 – 26 – سکوی بستر لایه های متراکم زغال و خاک

.....

197.....

تصویر 3 – 27 – کندن محل پی روی

بستر.....

197.....

تصویر 3 – 28 – لایه های مختلف نقاط منفرد یا پایه

ها.....

198.....

تصویر 3 – 29 – قرارگیری شکیل ها بر روی بستر

زغالی.....

199.....

تصویر 3 - 30 - پی های منفرد در نظام پی ساختی شکیل.....	200.....
تصویر 3 - 31 - قرارگیری بنه دار بر روی فیک	201.....
تصویر 3 - 32 - قرارگیری سرکش بر بنه دار	201.....
تصویر 3 - 33 - قرار گیری نال بر سرکش.....	202.....
تصویر 3 - 34 - نظام پی ساختی شکیل - اتصالات	202.....
تصویر 3 - 35 - نظام پی ساختی شکیل	203.....
تصویر 3 - 36 - نظام پی ساختی شکیل در ارتباط با ساختمان و زمین.....	203.....
تصویر 3 - 37 - لایه های انتقال بار در فونداسیون.....	204.....